

## Potrebna dela v vrtu

Maj in junij sta meseca presajanja, pletve in okopavanja. Ob dalje časa trajajočem lepem, zlasti pa vetrovnem vremenu, se pridruži pa še zalivanje. Za danes nekoliko o presajanju.

Malo je zelenjadnih rastlin, še manj pa cvetlic, ki bi jih sejali kar naravnost na stalno mesto, kakor n. pr. peteršilj, korenje, grah, fižol. Večino moramo najprej sejati v sejalnice in šele potem, ko zrastejo, do neke meje, jih presajamo na stalno mesto. V mnogih slučajih pa niti to ne zadostuje. V sejalnici ne moremo sejati tako na redko da bi se mogle rastlinice do dobrega okrepiti in razrasti, ker so navadno pre-goste. Zato jih, še preden pridejo na stalno mesto, presadimo enkrat ali celo večkrat. To presajanje v sejalnici imenujejo vrtnarji pikiranje. S pikiranjem dosežemo, da se rastlinam bolje razvijejo korenine in da se sploh vsa rastlina bolje razvije. Tako dobimo zastavne, košate, stasite sadike, ki dajejo vse boljši pridelek nego nepikirane. Pikirati bi morali zlasti paradižnike, zeleno, karfijolo in kumare, pa tudi evetlične sejance.

Paradižnike pikirajo dvakrat ali celo trikrat, evetlične sejance pa še po večkrat. Brez večkratnega pikiranja bi sploh ne mogli odgojiti žlahtnejših evetlic. Saj moramo pikirati celo mačehe, nageljne in druge razmeroma preproste in velike rastline, preden jih presadimo na stalno mesto. Razdalja pri pikiranju se ravna po velikosti sejancev. Velike sejance kakor n. pr. od paradižnikov, pikiramo prvič na 3–4 cm, drugič pa celo 8–10 cm. Sejance, ki imajo visoko stebelce (ker so rastle v gošči ali preveč v senci), pogreznemo pri pikiranju do kaličnih listkov, da jim zrastejo koreninice tudi po debelcu. Samo solata, zelena in čebula nimajo te lastnosti. Zato teh treh rastlin ne smemo globlje zasaditi nego toliko,

da pridejo v zemljo samo korenine. Prvič pikiramo sejance takoj, ko se jame kazati prvi značilni list, drugič pa tedaj, ko toliko porastejo, da se nadzemeljski deli med seboj dotikajo in ovirajo v rasti. Sejance, ki jih nameravamo pikirati samo enkrat (na pr. zeleno), presadimo v to svrhu že vnaprej nekoliko bolj na redko (n. pr. 4 do 5 cm).

Za pikiranje moramo vzeti vedno najboljšo, sprsteninasto zemljo, tako kakor za sejalnico.

Dovolj razvite sadike — bodisi pikirane ali nepikirane — presajamo na stalno mesto, na vrtno gredico. Sadike, ki smo jih vzgojili pod steklom v topli gredi, morajo biti poleg tega, da so dovolj razvite, tudi utrjene. Popolnoma napačno je, presajati rastline izpod stekla, ne da bi se bile prej privadile na zunanji zrak. Izpočetka odkrivamo tople grede samo podnevi; nekaj dni pred presajanjem pa jih moramo pustiti odprte tudi ponoči. Neobčutljiva plemena, zlasti tista, ki smo od njih vzgojili sadike na prostem, presajamo že aprila meseca, pa seveda tudi pozneje tja do poznega poletja (solato, kolerabe, endivijo itd). Občutljive rastline kakor so n. pr. paradižniki, kumare, presajamo na plano šele maja meseca, ko se ni več bati slane. Letos n. pr. so do tal zmrznili paradižniki, ki so jih nekatere gospođinje sadile že konec aprila. To velja tudi za razne cvetlice, kakor dalije (iz potaknjencev), in za večino poletnih cvetk.

Najlepše se sadi kmalu po izdatnem dežju, ko se je zemlja toliko osušila, da se ne prijemlje orodja. Zelo pospešimo rast, ako sadike v sejalnici nekaj dni, preden jih nameravamo presaditi, zalijemo z gnojnico. Na vsak način pa moramo sadike, preden jih vzamemo iz zemlje, temeljito zamočiti, da se napijejo vsaj vode. Tako pripravljene

mного boljše drže zemljo in lažje prenesejo presajanje. Nikdar ne presajamo rastlin iz presušene zemlje, ali takih, ki so zaradi pomanjkanja vode uvela. Sestradane in slabe sadike se slabo primejo in slabo napredujejo. Vedeti moramo, da mine precej časa, preden morejo korenine presajene rastline začeti dovajati nadzemljskim delom vodo. Do tje mora živeti ob tem, kar je prinesla s seboj iz sejalnice.

Sadiko za presajanje jemljemo iz sejalnice tako, da obdrže korenine čimveč zemlje. Iz prav lahke, rahle zemlje jih previdno pulimo. Še bolje pa je, ako jih s prsti previdno privzdignemo iz zemlje. Iz težke zemlje pa sadik ne smemo puliti, ker bi se jim potrgalo preveč korenin. Najlepše jih dobimo iz zemlje, ako jih privzdignemo z majhno železno ali leseno dletasto prirezano lopatko.

Pri presajanju potrebujemo dalje vrtno vrvico in sadilni klin, s katerim delamo ob vreici primerne luknje. Klin naj bo kljukasto zavrt, da ga lahko držimo v roki in da brez napora lahko delamo tudi dlje časa. Razdalja posameznih presajenih rastlin druga od druge in vrsta od vrste se ravna po značaju in razsežnosti dotične rastline,

ko je dorasla in popolnoma razvita. Solato, kolerabe, zeleno sadimo po 15 do 25 cm narazen, vrste so pa lahko prilično po 20 cm druga od druge. Zelje, ohrovt, glavničasti kapus in karfirole pa sadimo v vrstah po 40—80 cm narazen, vrste pa naj bi bile 50—100 cm vsaksebi.

Najugodnejša je trikotna saditev, ker so korenine na ta način najlepše razdeljene in spravimo na isti prostor z isto medsebojno razdaljo več rastlin nego s kvadratno razdelitvijo. Zemljo je treba h koreninam dobro pritisniti. Presajene rastline takoj po saditvi zalijemo, in sicer s cevjo h koreninam, ne z razpršilnikom. Oblačno vreme je za presajanje mnogo ugodnejše nego solčno, mirno ugodnejše nego vetrovno, popoldanske ure (proti večeru) bolj primerne nego dopoldanske.

Doslej je bila navada, da so pri presajanju sadikam krajšali korenine in liste. Izkazalo se je, da niste eno niti drugo ni potrebno. Predolge korenine pa vendarle lahko skrajšamo brez škode, s tem si olajšamo presajanje. Krajšanje nadzemljskih delov kakor je navada pri endiviji in pri zeleni, je pa popolnoma odveč. H.

## Da bo manj kokelj o nepravem času

Koklja je nam dobro došla le takrat, ko je tukaj pravi čas valjenja, to je pred vsem čas od marca dalje pa nekako do konca aprila. Ta doba je najbolj primerna za valjenje piščet, ako hočemo priti do mladih kokoši (jarčic), ki bodo začele nesti oktobra ali novembra in čim bolj nesle tudi pozimi, ko dosežejo sveža jajca zelo dobro cenno. Pa tudi sicer se zgodnji piščanci spravijo boljše v denar nego pozimi. Pozni pomladni ali še poznejši meseci niso v nobenem oziru več toliko prikladni za valjenje, radi česar so vedno bolj redka prikazen piščeta, ki so se šele proti koncu maja ali še pozneje izvalila.

V marcu in aprilu nam večkrat primanjkujejo koklje. V poznejših mesecih pa, ko je glavna doba za valjenje že pri kraju, je tukaj še vedno veliko kokelj. Te bi lahko pustili mirno kokljati ter sedeti v gnezdih, ko bi bilo

to za donosnost kokoši vseeno. Žal pa ni tako. Ko začne kokoš kokljati, najmanj takrat neha tudi nesti. To kokljanje traja lahko cele tedne in se pojavi vsako leto skoraj redno pri vsaki kokoši. Nekatere kokoši kokljajo isto leto celo ponovno. Ko ne rabimo več kokelj za valjenje, tedaj moramo skušati preprečiti vsako kokljanje ali pa vsaj skrajšati njegovo trajanje, ako je že tukaj.

Najboljše je, če kokljanje vsaj večkratno lahko preprečimo. Zato moramo pred vsem dognati, katere kokoši ponovno in najbolj vstrajno kokljajo. Ker je kokljanje tudi podedljivo, moramo take kokoši, ki mnogo in večkrat kokljajo na splošno izključiti iz nadaljnje plemenske reje. Vsaka kokoš, ki koklja, naj dobi za vsako kokljanje katerikoli viden in zanesljiv znak n. pr. obroček na nogo. Kokoši, ki sploh niso kokljale, ostanejo brez

obročka. Za enkratno kokljanje v letu označimo kokoš z enim obročkom, za dvakratno z dvema, za trikratno pa tremi obročki. Tako zvemo in dožene, katere kokoši po večkrat kokljajo in lahko prenesejo to lastnost tudi na piščeta. Da to preprečimo, ne smemo jajca takih kokoši več nasajati. Še boljše pa storimo, če takih kokoši sploh ne redimo več dalje, temveč jih že zakoljemo po prvem letu. Še prej ko se začnejo misati. Kokoš, ki pogostoma koklja, uavladno ni dovolj donosna. Ako par let zaporedoma tako postopamo, se znebimo kokoši, ki prevečkrat v letu kokljajo.

Ako pa imamo pred seboj kokoš, ki koklja in jo ne rabimo več za valjenje, tedaj moramo vse ukreniti, da bo njeno kokljanje čim krajše. Ne smemo pa skušati doseči to na tak način, da bi žival radi tega preveč trpela ali da bi jo trpinčili. Tako ni nikakor prav, če bi kokljo polivali z mrzlo vodo ali jo

zaprli v temen vlažen prostor ter jo pustili stradati. Tako ravnanje je neprimerno in napačno, ker kokolja le slabi in ji izčrpa njene moči, pa tudi lahko povzroči, da zboli. Pač pa moramo vse storiti, da se koklja, ki med kokljanjem skoraj nič ne žre in zelo ošibi, čimprej opomore in okrepi. Pred vsem ji zabranimo, da ne bo več ležala v mehke in toplem gnezdu. Zato jo denimo v kletko, ki jo napravimo iz samih lesenih tankih letov. Kletko, v kateri je koklja zaprta, postavimo na tako mesto, kjer je varna pred dežjem in preprihom in je zavarovana tudi proti pekočemu solncu in odkoder lahko gleda in opazuje druge kokoši, kar vse jo odvaja od kokljanja. Važno je, da ima koklja vedno obilo žitnega zrnja in pitno vodo na razpolago ter jo povsem skrbno negujemo. Če s kokljo tako ravnamo, preneha kmalu kokljati in začne zopet pridno nesti.

## Pletev začen a

Najbolj zamudno opravilo v poljedelstvu zlasti spomladi je pletev, istočasno pa tudi najbolj potrebno in koristno. Ko se po dolgi zimi začne narava vzbujati, poganjajo rastline povsod, in naravno tudi plevelne, ki potedaj, ko ga delo na vseh koncih in ljudecu niso priljubljene. In ravno tedaj, ko ga delo na vseh koncih in krajih priganja: setev, saditev, razredčevanje posevkov, borba proti škodljivcem in boleznim, mu vsepovsod sili plevel na dan, bujnejše nego setve, ki jih duši. In če se ga hoče ubraniti, mu ne preostane drugega kakor pleti, pleti in pleti...

Škoda, ki jo povzroča plevel v našem poljedelstvu je mnogovrstna. Ne samo, da jemlje kmetским rastlinam prostor, hrano, vodo, zrak, svetlobo in toploto, ampak otežuje tudi obdelovanje zemlje, ovira žetev in jo zakasnjuje, razširja škodljivce in bolezni, onečiščuje in kvari pridelke. Zaradi te škode, ki jo povzroča plevel v poljedelstvu, se moramo proti njemu boriti z vsemi mogočimi sredstvi. V glavnem pa poznamo dva načina, s katerima se ga skušamo ubraniti. Prvi obstoji v tem, da ga sploh ne pustimo do razvo-

ja, pri drugem se pa poslužujemo raznih sredstev, da zatremo že rastoče rastline. Pri prvem načinu borbe proti njemu preprečimo razširjevanje s tem, da sejemo čisto seme in skrbimo, da ne zanesemo plevelnega semena in korenin na njivo z gnojem, živino, orodjem in slično. Tega pa sedaj spomladi ne moremo več uporabljati, ker je za to večinoma že prepozno. Pač pa nam pride prav drugi način, da zatiramo že rastoči plevel zlasti s pletvijo.

Zelo uspešno je zatirati plevel, dokler je še mlad, kajti tedaj najlažje preprečimo škodo, ki jo nam drugače napravi na posetvah. Razen tega mu onemogočimo napravo semenja in poganjanje korenin, s katerimi se množi in širi. Če torej zlasti spomladi leto za letom pridno plejemo in okopavamo, bomo sčasoma znatno zmanjšali množino plevela na naših njivah. In to lahko vsak opazi na skrbno obdelanih zemljiščih, da je mnogo manj plevela tudi brez pletvijske kot pa na zanemarjenih tleh.

Kako pa naj spomladi zatiramo plevel s čim manjšim trudom in stroškom, pa vendar uspešno? Načini tega dela so različni. Začetkom spomladi je naj-

bolj koristna brana, ki izruje mlade plevelne rastline, da se na soncu posuše. To delo je bilo že dovolj opisano v članku »Spomladno brananje — najučinkovitejše oskrbovanje rastlin« v 14. številki letošnjega »Gospodarja«. Branamo lahko vse rastline; ne samo žita, ampak tudi krompir, koruzo, posejano peso in drugo. To pa samo tako dolgo, dokler brana ne napravlja škode. Žal da se pri nas brana v ta namen še veliko premalo uporablja, četudi je ta najcenejši način ne samo zatiranja plevela, ampak tudi rahljajna zemlje.

Pri nas še najbolj običajna in razširjena je ročna pletev z motikami. S tem se sicer to delo izvede natančno in temeljito, je pa predrago, počasno in zamudno. Zaradi tega se pletev ne more vedno ob pravem času izvesti in zato se plevel večkrat preveč razraste. Tako oskrbovanje rastlin je predrago in močno poveča proizvodjalne stroške pridelkov, zato se tudi v današnjih težkih gospodarskih časih čimbolj opušta in nadomešča z delom z vprešno živino.

Pletev okopavin z okopalniki je vsekakor najcenejši način oskrbovanja rastlin, ker zahteva malo človeške in živalske delavne sile in se delo hitro in dobro izvede. Za tako pletev je pa glavni pogoj ta, da so rastline posajene ali posejane v določeni razdalji v vrstah okrog 60 cm vsakasebi, da lahko zemljo vmes obdelujemo z okopalnikom in vprežno živino. To je brez

dvoma najhitrejša, najbolj praktična in najcenejša pletev okopavin. Moderni okopalniki so tako zgrajeni, da se dajo prilagoditi ozkim in širokim vrstam; z menjavo okopalnih nožev se dajo izpremeniti v osipalnike, s pritrditvijo gosjih nožic postanejo kultivatorji za rahljanje zemlje. Sicer pa niso samo železni okopalniki »Planet« in slični, ki jih izdelujejo tvornice, dobri, ampak približno enako delo izvršijo tudi navadni podeželski okopalniki, ki jih napravijo naši kovači. Sicer niso tako trpežni, so pa zato toliko cenejši, kar igra dandanes v kmetijskem gospodarstvu zelo važno vlogo.

Pletev pa ne koristi samo zaradi zatiranja plevelnih rastlin, ampak tudi vsled rahljanja zemlje. To je potrebno iz različnih razlogov. Prvič potrebujejo korenine v zemlji zrak, da bolje uspevajo, in rahla zemlja jim olajša prodiranje do hranil in njih črpanje. Vsled zraka v zemlji tudi bakterije bolje delujejo in razkrajajo sprtenino in rudninske snovi, iz katerih pripravljajo rastlinsko hrano. Rahla zemlja prepreči dostop vode na vrh in jo ohrani v notranjosti za dobo suše ter tako prepreči prehitro osuševanje rodovitnih tal. Še druge koristi nudi pletev zemlje spomladi rastlinam in jim omogoči boljši razvoj in dobro uspevanje. Tega se mora zavedati vsak kmetovalec in zato posvečati spomladanski pletvi posebno skrb, če hoče doseči zadostne pridelke. L

## Priprava živine na planinsko pašo

Pravilna priprava živine za njeno pasenje na planinskem pašniku je predpogoj za dober uspeh na paši. Zato ni prav, da so živali celo zimo brez vsakega pravega gibanja v temnem, slabo zračenem, včasih soparnem ali celo pregorkem hlevu. Nekega dne spomladi pa odženemo živali naravnost iz hleva po slabi strmi kameniti poti na planino, kamor pridejo po dolgi več ur trajajoči naporni hoji, kjer je še hladno in kjer se morajo obilo truditi za vsakdanjo prehrano. Ako pridejo živali brez prave predpriprave na planino, potem ni nič čudnega, če izostane dober uspeh. Mnogokrat je prav slaba priprava živali za njeno bivanje in pase-

nje v planini krivo, da veliko živali tamkaj le slabo uspeva in nam ne doprinese dovoljnih dohodkov. Prej ko odpravimo živino v planino, se mora že dobro privaditi pred vsem na redno bivanje zunaj na prostem. Zato pa moramo živali že več časa ne samo nekaj dni ali par tednov, pred odgonom v planino vsak dan spuščati čim več na prosto, najboljše na domači pašnik, pri pomanjkanju tega pa vsaj na primerno tekališče, da se privadijo na vse vremenske prilike in na hojo. Polagoma pa se morajo že doma privaditi tudi popolnoma na samo pašo ali vsaj na samo zeleno krmo. Tudi je treba pregledati živalim pravočasno parklje.

Onim živalim, ki imajo nepravilne predolge parklje, jih je treba primerno prikrajšati in izpodrezati. To delo lahko opravi sam gospodar. Ako pa ni sam tega več, naj mu to delo izvrši kovač, ki je izvežban v podkovstvu. Tudi parklje je treba spraviti živalim čimprej v red in ne morda šele zadnji hip pred odgonom ali celo še takrat ne. Le živali, ki so dovolj utrjene in povsem pripravljene za planino, bodo dobro prestale hojo tjakaj in tamkaj tudi dobro uspevale. Živali, ki niso že prej navajene na pašo ali vsaj na zeleno krmo in so tudi sicer le slabo pripravljene, rabijo tedne, prej ko se privadijo

na življenje v planini. Zategadelj tudi lahko zamudijo najlepšo in najboljšo dobo planinske paše ter vsega zamujenega tudi več ne dohitijo.

Kdor ni začel še pripravljati svoje živine za planinsko pašo, naj to čimprej prične. Najboljše pa ravna tisti, ki tudi v zimskem času ne pozabi na pripravljanje svoje živine za planinsko pašo in vedno skrbi, da se mu ne omehkuži čez zimo v hlevu, pač pa da se ohrani zdrava in se s kolikor mogoče rednim puščanjem na prosto utrjuje in postane že o pravem času utrjena za prihodnjo planinsko pašo. P.

## V KRALJESTVU GOSPODINJE

### Pijmo mleko

Vsaka skrbna gospodinja se trudi, da čim boljše postreže svojcem, pa tudi gostom z okusno pripravljenimi jedili in pijačami. Večkrat ji pa zmanjka izbire, posebno glede pijač, ker pozabi na zdravo in redilno mleko, ki je pravečito zdravilo za duh in telo, ker ju krepi in pomlaja.

Mleko, pa najsibo sladko ali skisano, damo lahko prav dostikrat na mizo, ne samo domačim, temveč tudi takrat, ko imamo goste. Mleko se sicer marsikomu upira in vsak želodec ga ne prenese; toda mnogo je ljudi, ki si naravnost zaželiijo osvežujočega požirka mleka med obedom ali po obedu, posebno še v vročem poletnem času.

Mleko je najboljša in najpripravnejša pijača za zajtrk. Četudi postrežemo zjutraj običajno s skodelico kave, vendar naj mleko nikoli ne manjka pri zajtrku. Nekoliko sadja ali sadne jedi s črnim kruhom in mlekom da najboljši zajtrk. Popolnoma napačno je naziranje, da se mleko in sadje ne smeta uživati zaporedoma ali skupaj in da povzročata motnje v prebavi.

Pa tudi dopoldne za predjužnik in opoldne med obedom je mleko priporočljiva pijača, posebno če ne uživamo mesnih jedi, temveč le bolj svežo rastlinsko hrano. Kadar nimamo na razpolago sadja, pripravimo kot prvo jed pred kosilom ali pri večerji kislo mleko.

Mleko pa nam lahko nadomešča tudi razne sladice, ki nam daje sicer mnogo opraviti, v resnici pa nimajo nikakšne prave prehranjevalne vrednosti.

Poleg vode in sadnih sokov naj bo tudi mleko kot pijača vedno pri rokah.

Prav tako uporabljamo mleko popoldne za malo južino. K svežemu sadju in kruhu se mleko kaj dobro prilaga in nam nudi zdravo, okusno in redilno južino.

Pri večerji pa je mleko prav tako dobrodošlo kakor zjutraj. Če nudimo za večerjo lahko zelenjadowo in sadno jed, tedaj ni boljšega nego mleko, ki nam izpopolni sicer morda prepičelo večerjo.

Otrokom in odraslim postrezimo orej z mlekom ob vsaki priliki, saj je zdravo in okusno in cenejše nego katerakoli druga opojna ali brezalkoholna pijača, in se poda povsod, razen pri posebno mastni mesni hrani, ki se je pa itak začela umikati bolj zdravim zelenjadnim in sadnim jedem. Š. H.

### Ščurki v kuhinji

A. Š. iz P. želi vedeti, kako se uničijo ščurki. — Ščurki se navadno pojavljajo v kuhinjah in v prostorih, kjer je kaj odpadkov od jedi in smeti ter tam, kjer je dovolj špranj in kotov, v katerih se podnevi lahko skrivajo. Že to nam pojasni, kako se jih iznebimo. Potrebna je namreč v kuhinjah in v vseh prostorih, kjer shranju-

jemo jedi, skrajna anaga in čistota; vsake večer moramo odstraniti vse odpadke in smeti, in prostore popolnoma izmesti, da ščurki ne dobe nikake hrane. Nadalje je pregledati in zamazati vse špranje okrog štedilnika, peči in ob zidovih, da se ta mrčes ne more nikjer skrivati. Če nima kaj jesti in kje prebivati, izgine sama od sebe.

Če so se ščurski kje močno zaredili, traja pa precej časa, preden se jih iznebimo. In v tem slučaju uporabljamo razna sredstva, ki so več ali manj učinkovita. Tu hočemo navesti nekatera izmed njih.

Najboljši uničevalec ščurkov je vsakakor jež, ki jih lovi ponoči in kmalu zatre. — Izmed drugih sredstev priporočajo mešanico moke, sladkorja in boraksa, ki jo potaknemo po kotih. Ščurki se jo namreč nažre in poginejo. — Nadaljni zanesljivi pripomoček je švafnfurtsko zelenilo ali tudi urania-zelenilo, ki sta za te škodljivce najhujši strup. V ta namen zmešamo 10 dkg v prah stolčnega sladkorja s pol dkg zelenila. Sladkor privabi ščurke k uživanju strupa, ki ga nastavimo ob koteh in stenah v kuhinji ali tam, kjer se ta mrčes pojavlja. Zelenilo je pa zelo hud strup, zato moramo z njim previdno ravnati, zlasti ga ne prijemati z roko. To sredstvo je najbolj zanesljivo in ščurki po njem kmalu izginejo. — Kjer imajo pivo na razpolago, jih lovijo nanj. Zvečer razpostavijo krožnike s pivom, okrog njih pa deščice, da ščurki lažje zlezejo vanje. Tu padejo v pivo in utonejo.

## KUHINJA

**Kolerabe.** Kolerabam osmukam mlado zelenje, ter ga zrežem na rezance in skuham v slani vodi. Koren kolerabe olupim, zrežem na kocke in skuham v slani vodi. Ko je kuhano zelenje in sad, stresem na bledorjavo prežganje, dobro zmešam, po potrebi zalijem z vodo, v kateri sem skuhala kolerabe, ali zalijem s krompirjevko in pridenem ščep popra. Tako ravnam, dokler je koleraba mlada. Starejšo in tršo kolerabo skuham celo. Kuhani izstržem mehko meso ter ga denem na bledorjavo prežganje s skuhanim, na rezance zrezanim zelenjem. Drugo vse kot pri mladi kolerabi.

**Koleraba na dunajski način.** Sad kolerabe olupim, zrežem na kocke ali tanke ploščice ter skuham v slani vodi. Skuhano odcedim, osvežim z mrzlo vodo ter denem na prežganje, v katerem sem zarumenila žlico sladkorja. Po par minutnem praženju zalijem z juho ali krompirjevko le v toliko, da se mi jed ne prismodi.

**Napolnjena koleraba.** Majhne okrogle kolerabe olupim, jim odrežem za pokrovček vrhunj plast ter izdolbem z žličko ali majhnim nožem notranjost. Pri tem pazim, da ne prebodem zunanje plasti. Nato jo skuham v slani vodi. Ko je koleraba napol mehka, jo vzamem iz vode ter napolnim s sledečim nadevom: kakršnokoli kuhano ali pečeno meso prav na drobno sesekljam ter oprazim na surovem maslu ali masti, v kateri sem zarumenila drobno zrezano čebulo in zelen peteršilj. Ko nekaj časa pražim, primešam eno celo jajce in žlico kisle smetane ter toliko drobtin, ali v mleku namočeno in ožeto žemljico, da nadev ni tekoč. S tem nadevom napolnim kolerabe, pokrijem z odrezanim pokrovčkom, denem v kozico, v kateri sem segrela žlico surovega masla ali masti, kozico pokrijem ter pražim 15–20 minut. Na mizo dam kot zelenjavo ali kot okrasek okoli mesa za boljše kosilo.

**Koleraba kot solata.** Cele, olupljene kolerabe skuham v slani vodi. Kuhane in ohlajene zrežem na tanke ploščice ali rezance, zabelim z oljem in kisom ter potresem s ščepom popra.

**Hlebčki iz surovega masla.** 10 dkg surovega masla mešam s tremi celimi jajci, nato pridenem 30 dkg sladkorja, noževo konico cimeta, ravnotoliko strtiš nageljavih klinčkov in 30 dkg moke. Ko je vse dobro zmešano, pokladam na pomazane pekače majhne hlebčke ter jih spečem v srednje-vroči pečici. C. K.

Pesnik Gottfried Keller je nekoč z nekim prijateljem odveslal čez jezero v Kussnacht, kjer je točil gostilničar izborno kapljico. Bila je že noč, ko sta sedla prijatelja v čoln, da se odpravita domov. Veslala sta izmenoma, eno uro Keller, naslednjo njegov prijatelj. Na vzhodu se je že svetilo, toda še vedno ni bilo domače obale. V zgodnjem jutru je prišel gostilničar iz Kussnacha v pristan in je videl tam ob mostiču dva pridna veslača, Kellerja in njegovega prijatelja. »Zakaj pa nista čolna odvezala, gospoda?« je vzkliknil mož začudeno.

# GOSPODARSKE VESTI

## ŽIVINA

**g Ljubljanski živinski sejem 1. majnika.** Ta sejem je bil zelo slabo založen z govejo živino in tudi pičlo obiskan od kupcev. Le prašičev je bilo izredno mnogo, pa so jih tudi komaj tretjino prodali, četudi je sedaj čas, ko si kmetje nabavljajo pujske za rejo. Prigon je znašal 181 konj, 49 volov, 54 krav, 25 telet in 923 prašičkov za rejo. Cene so ostale neizpremenjene od zadnjega sejma, le pri prašičih za rejo so se nekoliko dvignile; prodajali so pujske 6—12 tednov stare po 85—140 Din komad. Odprodanih je bilo 18 konj, 14 volov, 18 krav, 15 telet in 374 prašičkov.

**g Mariborski živinski sejem 30. apr.** Prigon je znašal 10 konj, 9 bikov, 60 volov, 235 krav in 19 telet, skupaj 333 glav. Povprečne cene za 1 kg žive teže so bile sledeče: debeli voli 2.75—3.50 Din, poldebili voli 2—2.50 Din, vprežni voli 2.50—3 Din, biki za klanje 2.25—2.50 Din, klavne krave debele 2.50—3.50 Din, krave za klobasarje 1—1.50 Din, plemenske krave 2—2.25 Din, molzne in breje krave 2.25—2.50 Din, mlada živina 2.50—3.25 Din, teleta 3—4 Din kg. Prodanih je bilo 167 glav. — Mesne cene: volovsko meso I. vrste 8—10 Din, II. vrste 6—8 Din, meso bikov, krav telie 4—6 Din, telečje meso I. vrste 8—10 Din, II. vrste 5—6 Din, svinjsko meso sveže 8—12 Din.

## CENE

**g Žitni trg.** Kupčija z žitom je mirna. Edini kupec je Privilegirana izvozna družba, ki kupuje pšenico za češki račun. Plačuje jo po 128 Din, odbija pa za prolifik-pšenico sedaj le 3 dinarje, dočim je pred nedavnim odtegovala 5 Din. Drugače se izvoz pšenice ne more razviti. Cene banaške pšenice se gibljejo med 121—122 Din za 100 kg, bačka pa stane 123 Din. — Koruza se drži dobro in so njene cene evrste, ker se razvija razmeroma znaten izvoz v Češkoslovaško. Gre pa tudi mnogo blaga z uputnicami v pasivne kraje. Dovozi koruze so mali. Cena se giblje za banatsko blago okoli 70 Din, za blago v Indiji pa 72 Din. — Moka je neizpremenjena in notira od 205 do 220 Din. — Avstrija se je pogajala s

Češkoslovaško za nakup pšenice, ki jo je ta nabavila iz Jugoslavije, je pa sama ne potrebuje. Toda ta pogajanja so se razbila. Sedaj je Avstrija stopila v stike z Jugoslavijo za dobavo pšenice, ki bi jo prevzela in plačala s stroji in vojnim materijalom.

**g Lesno tržišče.** Kupčija z lesom v Sloveniji miruje tako glede mehkega kakor trdega lesa. Povpraševanja po jelovini in smrekovini so majhna, zlasti v kolikor zadeva naš izvoz v Italijo, kjer nam najuspešnejše konkurira Avstrija. Sicer pa italijanski uvozniki še vedno iščejo le tretjo in četrto kakovost blaga, bodisi v tramih ali deskah. V poštev pridejo le trami manjših mer, skratka, le drobiž. Zbog povišane italijanske uvozne carine zahtevajo italijanski kupci zmanjšane mere, da na ta način obidejo carinske stroške. — Drva gredo hitro v denar in so zaloge pri nas že precej izžrpane. Tudi iz Vojvodine gre veliko drv v Italijo za Abesinijo in dosedaj so jih izvozili že okrog 3000 vagonov, zato tudi cene skakejo.

**g Tržišče z vinom.** Iz Šibenika poročajo, da je kupčija z vinom zastala in je aprila bilo prodanih samo 1000 hl. nasproti 5000 hl marca. V šibeniških kletih je še 70.000 hl vina naprodaja. Ker ga kmetje še niso prodali, nimajo sredstev za nabavo žvepla in modre galice; obstoji nevarnost, da ne bodo mogli žveplati in ne škropiti trt, vsled česar bo letošnja letina v nevarnosti.

**g Tržišče kož.** V Zagrebu se je 29. aprila vršila dražba sirovih kož, na kateri je bilo prodanih poldrugi vagon govejih kož po 8.60 Din kg. in poldrugi vagon telečjih kož po 13.95 Din kg, k ceni je prišteti še 1% za sol. Povpraševanje je veliko, ker je razpisanih več dobav za vojaštvo, domačih zalog pa ni več. Iz inozemstva bo tudi težko dobaviti surove kože, ker tudi tam ima vojaštvo večje potrebe. Zato je verjetno, da se bodo cene dvignile.

**Logar, Kubična računica za rezan tesan in okrogel les.** Navaja kubično mero v čevljih in metrih za vsako število hlodov in tramov — ima 324 strani in stane vezana Din 45.

## PRAVNI NASVETI

**Točenje vina.** P. F. V. Obrnite se na okrajno načelstvo, kjer boste vse zvedeli, kaj vam je treba storiti, da dobite dovoljenje za točenje vina.

**Dolg iz leta 1925.** Z. J. V hranilnici ste se zadolžili leta 1925. Leta 1934, pa ste to terjatev prepisali na prvotnega upnika. Ta upnik je pa zopet prenesel terjatev z vašim pristankom na drugo osebo, češ, da ji boste imeli plačevati samo 6% obresti. Vprašate, če spadate glede tega dolga pod zaščito in kolike obresti ste dolžni plačevati ter, v katerem času ste dolžni poravnati dolg. — Po našem mnenju niste zaščiteni, ker je dolg, ki je nastal l. 1925 — torej stari dolg prestal, čim je 1934. leta z vašim pristankom stopila na mesto upnika druga oseba. Če niste zaščiteni, morate plačevati obresti, kakor ste se obvezali, a največ 8% na leto. Ako glede plačila dolga ni določen noben čas, sme upnik plačilo od nezaščitenega dolžnika vsaki čas takoj zahtevati.

**Vožnja iz gozda po tujem svetu.** Š. J. S. Nad vašim travnikom so gozdne parcele drugih posestnikov. Pred več leti so vozili posestniki iz svojih gozdov po poti, ki je bila zelo zlaba in so jo vsled tega opustili ter so nato vozili zadnjih 10 let preko vašega travnika. Sklicujejo se pri tem na neki zakon, po katerem baje vsak posestnik lahko vozi iz svoje parcele preko tujih parcel do najbližje javne poti. Vprašate, če jim morete zabraniti vožnjo preko svojega travnika in če lahko zahtevate kakšno odškodnino za vožnjo. — Ker vozijo šele 10 let po vašem travniku, še niso poti priposestvovali in jim morete vožnjo lahko zabraniti, če imajo drugo pot iz gozda. Pravica poti se more priposestovati s 30 letno vožnjo. Po predpisih zakona o gozdih pa mora vsak posestnik zemljišča dovoliti lastniku gozda, odnosno lastniku gozdnih proizvodov, da izvaža čez njegovo zemljišče gozdne proizvode, če jih ni mogoče izvoziti drugače v drugi smeri, ali če bi bil drugi način ali druga smer nerazmerno dražja. Če se med lastnikom gozda ali lastnikom gozdnih proizvodov in posestnikom zemljišča ne doseže sporazum o zasilni poti, izda na prošnjo prvih po predhodnem komisijskem ogledu in zaslišanju prizadetih oseb in strokovnjakov odločbo po načelu razlastitvenega postopanja okrajno načelstvo. V mejah dveh okrajev pa ban. Odločba se mora izdati v 30 dneh od dne, ko je bila prošnja vložena. V tej odločbi se

določijo: smer in velikost poti, način uporabljanja, rok, do katerega traja pravica uporabljati zasilno pot in velikost odškodnine. Zasilna pot čez tuje zemljišče se ne sme dovoliti, če bi nastala s tem za lastnika zemljišča razmeroma večja škoda, kot je korist za onega, ki to pot zahteva. Oni, ki se mu prizna pravica do zasilne poti, mora povrniti škodo, kakor tudi za vse osebe, ki imajo na zemljišču kakšno pravico. Posestniki teh zemljišč so upravičeni zahtevati, da se jim del zemljišča, odvzet za zasebno pot, odkupi. Če je kakšna stranka nezadovoljna z odločbo upravnega oblastva glede odškodnine, ima pravico predložiti svoj zahtevek rednemu civilnemu sodišču. — Iz teh predpisov boste sami najlažje uvideli, ali so v omenjenih gozdih dani pogoji za zasilno pot, ali ne. Če obstoje vsi navedeni pogoji, zahtevajte samo odškodnino.

**Brezbrižen oče.** M. K. Živite na posestvu pri očetu, vaš mož pa vas je zapustil in se ne briga za vas niti za otroke, katere morate sama oblačiti in preživljati. Vprašate, če lahko moža prisilite, da prispeva za otroke. Pojdite na domače okrajno sodišče, razložite vaše težave in bo sodišče odločilo z ozirom na možovo plačo, koliko mora prispevati za vzdrževanje svojih otrok. Te prispevke boste lahko z rubežem na možovo plačo izterjali.

**Delavčev zaslužek.** A. D. P. Dalje časa ste delali pri nekem posestniku, ne da bi se točno domenili glede plačila, ker ste se zanesli, da vam bo vaše delo pošteno plačal. Sedaj vam je res dal plačo, ali to tako malenkostno, da z njo ne morete biti zadovoljni. Vprašate, če lahko zahtevate delu primerno plačo. — Če ni bilo med vama nič določenega glede plače pogojeno, imate pravico zahtevati primerno plačilo. V slučaju tožbe bo sodišče po zaslišanju izvedencev in ocenitvi vašega dela določilo plačilo, ki je primerno vašemu delu, upoštevajoč krajevne razmere.

**Stroški za zemljemereca in njegovega pomočnika.** J. Gr. Sv. D. Če vam je predstojnik katastrske uprave rekel, da bo v jeseni brezplačno prišel meriti zemljemerec vaš travnik, ker bo tedaj v vaši občini uradoval, niste po našem mnenju bili dolžni, da plačate posebno nagrado zemljemerčevim pomočnikom. Zahtevajte, da se vam da pismen račun; če se vam bo ta račun zdel neopravičen, pokažite ga šefu katastrske uprave, ki vam bo mogel pojasniti, če in zakaj ste dolžni vseeno plačati določene prispevke.

(Dalje prihodnjik).